

Faktaark om økoturisme

24.08.2007

Definisjon

Økoturisme defineres av Den Internasjonale Økoturismeforeningen (TIES) som

“Responsible travel to natural areas that conserves the environment and improves the well-being of local people”

I 2002 kom økoturisme i fokus verden over gjennom FNs internasjonale økoturismemål. Kvalitet og krav til bedrifter ble satt på dagsorden og FN formulerte noen prinsipper for økoturisme. Quebec-deklarasjonen fra 2002 slår fast at økoturisme er økonomisk, sosialt og miljømessig bærekraftig turisme. I tillegg skal en økoturismebedrift:

- bidra aktivt til natur- og kulturvern
- inkludere lokalbefolkningen i planlegging, utvikling og gjennomføring av prosjektet
- generere inntekter til lokalsamfunnet
- formidle destinasjonens natur- og kulturarv til de besøkende
- være småskala turisme

Vekst og omfang (hovedkilde: TIES)

- Økoturismen dukket opp på slutten av 1970-tallet, men skjøt først fart utover 1990-tallet
- I følge Den Internasjonale Økoturismeforeningen TIES er stastikken på økoturisme svært mangelfull, men de anslår en årlig vekst på ca. 20 % - 34 %.
- I 2004 vokste økoturismen/naturbasert turisme globalt 3 ganger raskere enn den samlede turistindustrien
- Veksten i sol&bad-reiser er i følge TIES forventet å flate ut, mens “eksperimentell” turisme (økoturisme, natur- kultur- og opplevelsesturisme) er blant sektorene som ventes å vokse mest i løpet av de neste to tiårene¹
- Markedstrender viser økt etterspørsel etter opplevelser og autentisitet, hvor lokal kultur, inkl. lokal mat er viktig, i tillegg til økt miljøbevissthet og ønske om en meningsfull ferie.

Eksempler på land som har satset på økoturisme:

Costa Rica, New Zealand, Australia, Sør-Afrika, Kenya og andre afrikanske land, Sverige, Canada, Romania, Malaysia

Sertifisering og krav

Mangel på krav og konkrete prinsipper gjør det vanskelig å få oversikt over økoturismens omfang og utvikling på verdensbasis. Ulike land opererer med ulike definisjoner og noen steder, særlig i en del utviklingsland, kalles all naturbasert turisme for økoturisme. I Bolivias økoturismehovedstad Rurrenabaque bruker svært mange turoperatører øko-begrepet i sin markedsføring, på tross av at de ikke tar spesielle hensyn til natur, dyreliv eller lokalbefolkning. Også i Corcovado National Park i Costa Rica finner vi mange eksempler på at betegnelsen misbrukes av store reiselivsoperatører. Økoturisme er et ord som selger, og ofte assosieres det med opplevelsesturisme i “uberørt” natur, heller enn med vernetanken.

Sertifisering er viktig for å sikre at økoturismebedrifter følger nødvendige kriterier. I dag finnes det i følge TIES nær 80 ulike merkeordninger for såkalt grønn turisme på verdensbasis.² Australias *Eco Certification Program* og Sveriges *Naturens Bästa* er gode eksempler på nasjonale sertifiseringsordninger for økoturisme.

¹ www.ecotourism.org/WebModules/WebArticlesNet/articlefiles/15-NEW%20Ecotourism%20Factsheet%20Sept%2005.pdf

² www.ecotourism.org/webmodules/webarticlesnet/templates/eco_template.aspx?articleid=46&zoneid=8

Økoturisme i Norge

I Norge står Stiftelsen GRIP (Grønt i Praksis), Innovasjon Norge og WWF sammen om en nasjonal økoturismesatsning. Gjennom et treårig prosjekt som ble startet i 2005 skal økoturisme etableres som konsept, nettverk og marked for naturbaserte reiselivsbedrifter i Norge. En egen logo for norsk økoturisme er allerede laget og det jobbes med en sertifiseringsordning for norske økoturismebedrifter. Første versjon av kriteriene for norsk økoturisme skal være klar i løpet av 2007. Det diskuteres blant annet om norske økoturismebedrifter skal kunne drive jakt³.

Kritikk av økoturismen

- Økoturismedestinasjoner er gjerne steder med "uberørt" natur, hvor miljøet er spesielt sårbart
- Økoturismen baner vei for masseturismen inn i nye naturområder.
- Avsidesliggende områder krever at turistene reiser med fly.
- Økoturismen utgjør en meget liten del av verdens turisme, mer effektivt å satse på å gjøre masseturismen miljøvennlig.
- Økoturismens fokus på bevaring kritiseres for å være utviklingshemmende.
- Økoturismen fører i mindre grad enn masseturismen med seg infrastrukturutvikling av steder (hygiene, kloakksystem etc) som også lokalbefolkningen kunne fått glede av
- Flytrafikken utgjør et alvorlig miljøproblem, men få operatører oppfordrer til reiser i nærområdet eller tilbyr klimabilletter innbakt i billetten.

Postivt:

- Gode økoturismeprosjekter kan bidra til bevaring av miljø og lokalsamfunn.
- Representerer økonomiske utviklingsmuligheter for fattige land og regioner.
- Lokalbefolkningen oppfordres til å ta vare på plante- og dyreliv.
- Turister lærer respekt for natur og kultur.
- Opplysende; kan oppmuntre til respekt for andre levevis og minske fordommer.
- Økoturismen kan være med å dra turismeindustrien for øvrig i riktig retning.

Uansett hvor reisen går er det mye man som bevisst turist kan gjøre:

- Velg en miljøbevisst reiseoperatør, vær kritisk, kom med spørsmål og krav.
- Søk informasjon om destinasjonen.
- Spør deg selv om du kan unngå å fly, ta feks toget.
- Dersom du må fly, kjøp klimabilletter f.eks. på mittklima.no.
- Velg direktefly foran mellomlandinger.
- Velg miljømerkede hoteller.
- Ikke krev nye håndklær og sengetøy hver dag.
- Spar strøm og vann.
- Kjøp lokal mat og lokale produkter.

Kilder:

The International Ecotourism Society (TIES)

FN Quebec-deklarasjonen, www.world-tourism.org/sustainable/IYE/quebec/anglais/declaration.html

GRIP.no/reiseliv

World Tourism Organization

www.innovasjon norge.no/system/Trender.pdf

³ Se økoturismesprosjektets hjemmesider www.grip.no/okoturisme.